

Martin Jänicke,

Καθηγητής συγκριτικής πολιτικής στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου (FU Berlin). Διευθυντής της ερευνητικής μονάδας περιβαλλοντικής πολιτικής στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου.

Παγκοσμιοποίηση και Περιβαλλοντική Πολιτική

Οι θεωρίες παγκοσμιοποίησης που επικρατούν σήμερα περιλαμβάνουν πλήθος στοιχείων τα οποία δεν συνιστούν νεωτερισμό. Μόνο η παγκοσμιοποίηση στα θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής τα τελευταία δέκα χρόνια, μπορεί να θεωρηθεί καινοτόμος συμβολή σ' αυτό το γνωστικό πεδίο.

Αποτελεί ευρέως διαδεδομένη αντίληψη το ότι η σύγχρονη φάση της οικονομικής παγκοσμιοποίησης οδηγεί σε "έναν αγώνα δρόμου προς τον πυθμένα" στα θέματα που αφορούν στο περιβάλλον. Παρολ' αυτά, μια προσεκτικότερη προσέγγιση αυτής της διεθνούς εξέλιξης, θέτει υπό αμφισβήτηση την ορθότητα αυτής της αντίληψης. Προθεση μου είναι να εξετάσω το συγκεκριμένο ερώτημα.

Με την πρώτη ματιά, η άποψη "του αγώνα δρόμου" προς τον πυθμένα", δείχνει σαφώς εύλογη. Γιατί να μην μπορεί το διεθνές εμπόριο να ασκήσει τις ρυθμιστικές λειτουργίες των ανεπτυγμένων κρατών που αφορούν στα θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής αντίστοιχες πιέσεις με αυτές που κατά κανόνα υφίστανται τα φορολογικά και κοινωνικά συστήματα, καθώς και τα επίπεδα του εισοδήματος; Πρόκειται για ερωτήματα που αξίζει να μελετηθούν σε βάθος: Είναι δυνατό οικολογικές παράμετροι να κατευθύνουν την παγκόσμια αγορά; Είναι πλέον τα πρωτοπόρα επιτεύγματα στον χώρο της οικολογίας ανέφικτα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο; Παρεμποδίζουν τον οικονομικό ανταγωνισμό; Ή μήπως συμβαίνει το αντίθετο; Αποτελεί πλέον ο οικολογικός εκσυγχρονισμός ένα ουσιαστικό μέρος της γενικότερης διαδικασίας εκσυγχρονισμού της οικονομίας; Έχει μεταβάλλει η παγκόσμια διάδοση των θεμάτων περιβαλλοντικής πολιτικής τους προσδιοριστικούς παράγοντες της παγκόσμιας αγοράς.

Από τα ερωτήματα αυτά μπορούν να προκύψουν τόσο απαισιόδοξες, όσο και αισιόδοξες προοπτικές. Θεωρώντας την απαισιόδοξη άποψη αρκετά γνωστή, θα επιθυμούσα να εστιάσω στην αισιόδοξη. Το θέμα δεν είναι να υποβαθμίσουμε το παγκόσμιο περιβαλλοντικό πρόβλημα, άλλωστε στο πεδίο αυτό δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια αισιοδοξίας. Το ερώτημα που τίθεται, είναι αν η παγκοσμιοποίηση αποτελεί όντως το κυρίαρχο πρόβλημα, ή αν δεν εμφανίζει αξιόλογες ευκαιρίες. Ίσως πρέπει να αντιμετωπίσουμε τα εθνικά και τοπικά συστήματα καινοτομιών σαν βασικούς παράγοντες για την ανάπτυξη της παγκόσμιας περιβαλλοντικής πολιτικής.

Στο πλαίσιο αυτό θα αναφερθώ σε θέματα που αφορούν:

- στην παγκοσμιοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής
- στη σημασία των εθνικών πρωτοπορειών στην προστασία του περιβάλλοντος και
- στη σημασία του οικολογικού εκσυγχρονισμού στο διεθνή ανταγωνισμό

Κυριότερες Δημοσιεύσεις

Totalitäre Herrschaft (1971), Wie das Industriesystem von seinen Misständen profitiert (1979), State Failure (1990, translation in three languages, ελληνική μετάφραση, Παρατηρητής 1992), Umweltbelastung durch industriellen Strukturwandel, (1992), with H. Monch and M. Binder), Umweltplanung in ausgewählten Industrieländern (1997, with A. Carlius and H. Jörgens) e.t.c.

Διεύθυνση:

Freie Universität Berlin - Ihne str. 22, 14195 Berlin-D.

Tel. +49-30-8385098 - fax: +49-30-8386685

e-mail:joergens@zedat.fu-berlin.de

Martin Jänicke

Professor for comparative politics at the Free University, Head of the Forschungsstelle für Umweltpolitik (Environmental Policy Research Unit) at the Free University of Berlin.

Globalisation and environmental policy

Current prevalent globalisation theories contain much that is not new. What does stand out as new and significant is the globalisation of environmental policy in the last ten years. There is a widespread perception that the current phase of economic globalisation will lead to a “race to the bottom” in environmental policy. Closer attention to this international development, however, casts doubt on the accuracy of this perception. Therefore, I wish to examine this question here.

A first glance, “the race to the bottom”, thesis seems indeed plausible. Why should the world market not exert the same pressure on advanced nations regulatory systems for environmental policy as it does on their tax systems, social systems and level of income?

These questions are worth investigating, then: Can the world market be ecologically steered? Are pioneering achievements in the ecological area no longer possible at the national and regional level? Do they stand in the way of economic competition? Or is perhaps the opposite true: Has ecological modernisation become an important part of the general process of economic modernisation? Has the global spread of environmental policy altered the determining conditions of the world market;

Pessimistic as well as optimistic perspectives can be taken on these questions. As the pessimistic view is quite well known, I would like to examine the optimistic view more closely. The point here is not to play down the global environmental problem; in this matter there is little room for optimism. Rather, the question is whether globalisation is really the main problem, and whether it does not also present significant opportunities. There may be good reason to see the national and regional innovation systems as important factors of global environmental policy development.

In this connection, I will make a series of statements. They concern:

- The globalisation of environmental policy
- the significance of national pioneers in environmental protection, and
- the significance of ecological modernisation in international competition.

Main publications:

Totalitäre Herrschaft (1971), Wie das Industriesystem von seinen Misständen profitiert (1979), State Failure (1990, translation in three languages), Umweltbelastung durch industriellen Strukturwandel? (1992, with H. Monch and M. Binder), Umweltplanung in ausgewählten Industrieländern (1997, with A. Carlius and H. Jörgens) e.t.c.

Address:

Freie Universität Berlin

Ihne str. 22, 14195 Berlin-D.

Tel. +49-30-8385098 - fax: +49-30-8386685

e-mail:joergens@zedat.fu-berlin.de